

Till kommunfullmäktige i Lapträsk

REVISIONSNÄMNDENS I LAPPTRÄSK UTVÄRDERINGSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2018

1. Revisionsnämndens verksamhet

Revisionsnämnden skall i enlighet med 121 § i kommunallagen bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige fattar beslut om samt bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomi som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen samt om verksamheten ordnats på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Ifall det i kommunens balans ingår underskott som saknar täckning, skall revisionsnämnden utvärdera hur ekonomin har balanserats under räkenskapsperioden samt hur tillräcklig ikraftvarande ekonomiplan är.

Utvärderingen för år 2018 har gjorts av revisionsnämnden, som fullmäktige valt 14.6.2017 och kompletterat 24.1.2018 § 1 för verksamhetsperioden 2017-2021. Till revisionsnämnden hörde

Egentliga medlemmar	Personliga ersättare
Arto Kujala, puheenjohtaja	Juha Westerlund
Jan-Erik Lill-Smeds, varapuheenjohtaja	Kalevi Hoffström
Anni Simola	Henna Nieminen
Mirja Hovén	Minna Alatalo
Markku Rantanen	Ilkka Ceder

Revisionsnämnden har utvärderat kommunens verksamhet i enlighet med sin verksamhetsplan. Nämnden har på sina möten bekantat sig med verksamhetsgrenarnas verksamhet. Revisionsnämnden har under sina möten hört kommunstyrelsens ordförande, bildningsnämndens ordförande, direktören för bildningsväsendet, grundtrygghetssektionens ordförande, välfärdsdirektören, Fastighets Ab Labyrintens verkställande direktör, tekniska direktören samt ekonomiplaneraren.

Revisionsnämnden har sammanträtt sammanlagt 6 gånger för att revidera verksamheten år 2018. Revisionsnämnden har informerats om ändringar som skett i kommunens förvaltning samt om ekonomins utveckling. Nämnden har följt med kommunens verksamhet via föredragningslistor och protokoll.

I nämndens praktiska arbete har nämndmedlemmarnas jäv beaktats.

OFR- revisor Ilpo Malinen, OFGR, GR- revisor Riitta Samola samt revisor Antti Kärkkäinen från BDO Audiator Oy har assisterat nämnden.

2. Genmälen till iakttagelser från revisionsnämndens utvärderingsberättelse år 2017

Revisionsnämnden har bett av förvaltningsenheterna genmälen till sina iakttagelser senast i slutet av september 2018. Kommunstyrelsen har behandlat förvaltningsenheternas genmälen 1.10.2018. Fullmäktige har antecknat genmälen till kännedom 17.10.2018. Revisionsnämnden antecknade de mottagna genmälen till kännedom på sitt möte 22.11.2018. Nämnden behandlade genmälen och konstaterade, att de tas i beaktande i utarbetandet av utvärderingsberättelsen för år 2018.

3. Utvärdering av hur målsättningarna utfallit

3.1. Uppställande av målsättningar

Målsättningarna för år 2018 uppställdes under fullmäktiges sammanträde 12.12.2018, på vilket budgeten för år 2018 och ekonomiplanen för år 2019–2020 godkändes. Vid utarbetandet av budgeten för verksamhetsåret utfördes strategin som fullmäktige hade godkänt, och det förberedande arbetet var väl kopplat till kommuninvånarna och beslutsfattarna. Den allmänna ekonomiska spänningen ledde till ett budgetunderskott. De operativa målen fastställdes dock ambitiöst i mätarna. Det framgår bättre än förut ur styrkortet och textdelen i bokslutet hur målen har uppnåtts. I stort sett bra, även om man varit tvungen att avstå från vissa uppgifter eller skjuta upp dem till följande år.

Den övergripande bilden av ekonomin var positiv under verksamhetsårets lopp, och redan innan verksamhetsårets slut förväntades t.o.m. ett nollresultat, men resultatet blev ett annat. P.g.a. fel i skatteprognoserna i skatteförvaltningen var man tvungna att återbetala en avsevärt stor summa skatter i december. Kostnadsberäkningarna för verksamheten utföll planenligt, förutom inom social- och hälsovården. Betydande ytterligare utgifter utöver de budgeterade utgifterna beror främst på lagstadgade och ökade servicebehov.

3.2. Strategiska målsättningar

I genomförandet av kommunstrategin som antogs i november 2016 är vi tidsmässigt halvvägs. Utvecklingen av en människo-orienterad kommun och utvecklingen av tjänster i strategins anda har i sin helhet framskridit ganska bra; i vissa sektorer eller i en del av tjänsterna t.o.m. förvånansvärt snabbt. Som en särskild framgång och prioritet, kan man lyfta upp äldreomsorgstjänster samt flera delprojekt som påverkar kommuninvånarnas välfärd. Bortsett från Klockarparken, finns det flera aktiviteter som berör idrottsmöjligheter. Tillsammans med kommuninvånarna och särskilt med stöd av föreningarna har man fått till stånd mycket liv och rörelse. I kommundirektörens översikt konstateras att bevis på ett väl utfört arbete är hur känt och synligt Lapträsk nu är. Det finns intresse för kommunen och dess verksamhetssätt, och den är en önskad samarbetspartner.

Ur ekonomisk synvinkel står vi ännu inför utmaningar. Det är möjligt att göra funktionella ändringar med vilka kostnadsökningarna dämpas utan att kvaliteten blir sämre, och med vilka kvaliteten kanske t.o.m. kan förbättras, men det sjunkande invånarantalet och de minskade skatteintäkterna kombinerat med social- och hälsovårdstjänsternas kostnadsökningar försvårar detta.

Revisionsnämnden konstaterar att vi framskrider i en rimlig takt att uppnå målen som är uppsatta i strategin.

3.3. Hur driftshushållningens målsättningar för verksamhet och ekonomi utfallit

3.3.1. Koncernförvaltning

Betydande ändringar under verksamhetsåret var anställningen av en egen deltidsanställd näringslivsutvecklare istället för köpta tjänster från Posintra, fortsättning och effektivisering av Taitopaikka-verksamheten samt elektronisk mötesförvaltning inom förvaltningen.

Koncernförvaltningen och produktionen av tjänster med en rätt liten personal har utfallit mot uppsatta målsättningar rätt bra. Beredningen och justerandet av förvaltningens protokoll är på en bättre nivå än förut. Förbättringen av informationsförvaltning och utvecklingen av digitaliseringen sparar på arbetstid och möjliggör att arbetstiden riktas på människo-orienterade tjänster. Underhållet av informationsförvaltningen och utökande av kompetens är centrala utmaningar. Personalen fick utbildning under verksamhetsåret i och med att dataskyddsdirektivet trädde i kraft. Det är viktigt att de elektroniska tjänsterna är tillgängliga och lätta att använda för både kommunens arbetstagare samt kommuninvånare.

Kommunikation och marknadsföring är på en bättre nivå än förut, men samtidigt märks det också att de inte uppkommer av sej själv. Det måste finnas en sanning bakom budskapet och berättelsen måste vara hållbar. Saker måste stämma i kommunikationen så att man inte skapar fel intryck, eller skapar förväntningar som inte kan uppfyllas. Man har satsat på kommunikation och det märks också. För detta arbete och utvecklingssteg ska i första hand personalen, förtroendevalda utan att glömma aktiva kommuninvånare ha tack.

Revisionsnämnden har i sitt arbete fäst uppmärksamhet vid de flera olika projekt i kommunen som fördelas över olika sektorer. Projekten har resulterat i betydliga ytterligare satsningar och i en resurs som stöder tidigare verksamheter. ***Trots många bra projekt förutsätter revisionsnämnden vägledning, övervakning och koordinering av alla projekt och personer som arbetar inom kommunen.***

Fortfarande föreslår revisionsnämnden, att information från den människo-orienterade styrgruppernas sammanträden läggs ut på kommunens hemsidor samt vilka ärenden som diskuterats och sänts till beredning.

3.3.2. Grundtrygghetstjänster

Under verksamhetsåret skedde det inga betydande förändringar i serviceproduktionen. Endast mottagningen av flyktingar utföll inte enligt planerna, och de flyktingar som hade anlant tidigare flyttade bort från orten. Inom grundtrygghetstjänsterna har man satsat på servicehandledning och rådgivning. Kommuninvånarna har bättre möjlighet än tidigare att få information om tjänster och handledning och tillgången till dem. Tjänsternas antal

har också ökat något, och i och med utvecklingsarbetet har andelen av det omedelbara vårdarbetet ökat. Ledningen inom sektorn har arbetat med den riksomfattande sote-reformen, men också deltagit i utvecklingsarbetet av äldrevårdstjänster och planeringen av den. Avtalen och praxis av tjänsterna som produceras i samkommunen har förtydligats, samarbetet har fungerat bättre än tidigare, uppföljningen av kostnader har förbättrats och serviceavtalet har uppdaterats under året. Det finns fortfarande rimligt tillgång till tjänster inom grundhälsovården i Lapträsk som närtjänster och vården av akuta fall utanför arbetstiden har utvecklats. Tillgången till specialistvård är till största delen på en bra nivå. Effektiverande av HNS:s verksamhet samt försäljning av fastigheter returnerade anslag till kommunen. Samtidigt ökade kostnaderna för specialomsorg och för vårdhemmen betydligt. Resultatområdets verksamhetskostnader överskred budgeten med drygt 400 000 €.

Då grundtrygghetens kostnader är nästan hälften av alla utgifter är det en ständig utmaning att täcka dem i budgeten.

Revisionsnämnden rekommenderar, att statistik som berör användningen och tillgången av tjänster (bl.a. köer till tjänster) skulle skrivas in i verksamhetsberättelsen, så att det var möjligt att uppfölja kvaliteten på tjänsterna.

3.3.3. Bildnings- och fritidstjänster

Inom tjänsterna i sektorn har under verksamhetsåret skett omorganiseringar och särskilt har persondimensioneringen och användningen av tjänster i serviceproduktionen granskats. Koncepten inom morgon- och eftermiddagsvården samt produktionen av tjänster för skiftvård har ändrats. I och med konkurrensutsättningen av transporterna har det blivit ändringar i skolskjutsarna och kriterierna är nu mera enhetliga. Användningen av sektorns anslag har utfallit på en bra nivå gentemot budgeten, och väsentliga överskridningar har inte skett.

Produktionen av tjänster inom småbarnsfostran har centraliserats till Trolldalens daghem samt till gruppfamiljedaghemmet i Porlom och en enda familjedagvårdaren i kommunen. Tillgången av tjänster har varit på en god nivå; Man har inte begränsat barnens subjektiva rätt till dagvård i Lapträsk. Orsaken till anslagsöverskridningar är de ökade personalkostnaderna p.g.a. kostnader för vikarier.

Tre skolor har verksamhet inom undervisningstjänsterna. De är svenskspråkiga Kapellby skola, samt Kirkonkylän koulu och Hilda Käkikosken koulu. De finskspråkiga skolorna fungerar med en rektors modell. Projektet Eskola distans-skola är kopplat till Hilda Käkikosken koulu. Distansförsöket och utvecklingen av undervisningsredskap har fört med sig mycket nytt innehåll till det finskspråkiga skolväsendet. Dessutom har undervisningslokalerna i skolorna samt inventarier förnyats att bättre motsvara verkställandet av de nya läroplanerna. Ibrukttagandet av de nya redskapen och metoderna har krävt mycket, men enligt de iakttagelser man har fått, har den också gett nytt innehåll och nya undervisningsmöjligheter.

Övrig utbildning har ordnats genom skolavtal med Lovisa och Kouvola. Enligt erhållna utredningar och iakttagelser är man rätt nöjd med dessa tjänster eftersom eleverna i praktiken kan välja vilken skola de vill gå i. Problemen i Lovisa med skolfastigheternas

strukturer har orsakat oro och en mängd olika arrangemang, men man har ändå lyckats producera tjänsterna.

Biblioteks-, kultur-, idrotts- och övriga fritidstjänster har i sin helhet skötts berömligt. Dessa tjänster har stor betydelse för invånarnas trivsel och vilken bild man har av kommunens tjänster. Man har i god anda arbetat tillsammans med olika frivilligverksamheter och samarbetspartners.

Nämnden lyfter upp utmaningarna som orsakas av det sjunkande antalet elever: särskilt antalet svenskspråkiga barn sjunker betydligt. Planer och åtgärder för kommande år bör inledas utan dröjsmål.

3.3.4. Tekniska tjänster

Den egentliga egna verksamheten inom sektorn har de senaste åren minskat i och med bolagiseringarna. I och med grundandet av Fastighets Ab Lilleput har kommunens egen lånestock minskat. Även personalantalet har sjunkit. Då verksamhetens volym minskat har även möjligheterna att göra interna arrangemang minskat. Tack vare gott samarbete inom koncernen är dock tillgången till tjänster från kommuninvånarnas perspektiv utfallit bra.

Inom tekniska tjänster riktas både operativa och ekonomiska utmaningar på fastigheterna och vattentjänstverket. Fortfarande är bl.a. lokalerna för skolcentrumet i Porlom, vars situation är olöst, i kommunens ägo. Inom vatten- och avloppstjänsterna on kan ses kritiska investeringsbehov samt tryck att säkerställa kvalitén på verksamheten. Vattentjänstverkets resultat sjönk till att visa ett underskott på ca 80 000€, och det upplupna underskottet i balansen är redan drygt 500 000€.

Försämringen av kollektivtrafiken under verksamhetsperioden inverkar negativt på hur befolkningsmängden utvecklas på långsikt.

Koncernbolagen som ägs helt av kommunen, Labyrinten Oy, Fastighets Ab Lilleput Ab, Fastighets Ab Taitotalo, Lapträsk Värme Ab var verksamhetsåret från ekonomisk synvinkel som beräknat.

3.4. Investeringarnas utfall

I budgeten reserverades till investeringar 714 000€, och med ändringar som gjorts längs med året uppgick summan till 1 058 000€. Netto utfallet var 901 722€. De största avvikelserna var: Målandet av biblioteket flyttades p.g.a. väderförhållanden, planerna att sanera Tallmogården övergavs och fastighets Ab Lilleputs vederlag bokades som aktier i dotterbolag. Investeringarnas totala antal jämfört med ekonomin är på rimlig nivå, det finns betydligt fler behov, men den finansiella situationen tillåter inga åtgärder.

3.5. Kommunens ekonomi

Ekonomin i Lapträsk kommun är skaplig jämfört med det allmänna ekonomiska läget, men det är omöjligt att anpassa verksamheten i framtiden utan att göra några betydliga

ändringar som påverkar på tjänsterna negativt. Planer att förnya social- och hälsovårdstjänsternas skyldighet att producera tjänster gjordes under verksamhetsåret, men i skrivande stund vet vi att projektet som omfattade hela landet har kraschat. Trycket att förverkliga reformen finns dock kvar; på kommunernas ansvar och med befintliga finansieringsmodeller kan man inte fortsätta under de kommande åren. Nivån på kommunalskatten och övriga avgifter är på en sådan nivå att man inte kan höja dem mycket mer. Samtidigt orsakar den sjunkande befolkningmängden utmaningar.

Planeringen och uppföljningen av ekonomin har varit på en god nivå. Den ursprungliga utgiftsbudgeten utföll rätt bra förutom överskridningen i grundtrygghetstjänsterna och anslagen som inte användes inom tekniska väsendet. Skatteintäkterna utföll nästan som väntat, även om det under årets lopp såg ut som att det skulle ackumuleras mera. Andelen samfundsskatter ökade med ca 40 000 euro från det tidigare året, intäkterna från fastighetsskatter 545 097,20€ förblev oförändrade, men intäkterna från kommunalskatten 7 361 250€ sjönk från det tidigare året med drygt 230 000€.

Statsandelarna 6 822 432,98€ ökade en aning (ca 23 000€). KSOYs andelar (808.000€) ökade från föregående år med ca 20.000€ och utföll som väntat. Kommunens resultat visade slutligen ett underskott på nästan 600 000€. Verksamhetsåret var det tredje året i rad som resultatet visade ett underskott. Kommunens lånestock ökade under verksamhetsåret och var i slutet av året 2724€/invånare.

4. Personal

Det totala antalet anställda i kommunen har fortfarande sjunkit något, men å andra sidan har kommunen anställt både arbetslösa och unga människor. Personalens välbefinnande i arbetet har ökat och antalet olika frånvaron har vänt. Mycket kan göras med en liten personal, så det är viktigt att även i fortsättningen satsa på välbefinnande i arbetet, utbildning och förutsättningarna att göra sitt arbete.

5. Kommunkoncernens ekonomi

Koncernens resultat sjönk till att visa ett underskott, det slutliga resultatet var -826 760,96€. Koncernens lånestock steg nämnvärt p.g.a. Fastighets Ab Labyrintens investeringar. Koncernens lån är 6 648 €/invånare (år 2017 5 427 €/invånare).

Helhetsbilden av kommunens ekonomi väcker oro. Kriskommunmätaren för underskottet i koncernens håller på att uppfyllas. För år 2018:s del var underskottet 815 €/invånare, och då bör det underskrida 1000 €/ invånare år 2019. *Uppföljningen av koncernens situation p.g.a. detta är ännu viktigare än förut.*

6. Utvärderingens sammandrag

Revisionsnämnden anser med revideringsiakttagelser som grund och med hänvisning till ovanstående, att av fullmäktige i budgeten godkända mål beträffande ekonomi, verksamhet och kvalitet har uppnåtts under verksamhetsåret 2018.

Revisionsnämnden föreslår, att fullmäktige förutsätter att resultatområdena ger sina gensvar till kommunstyrelsen och revisionsnämnden om utvärderingarna, rekommendationerna och begäran om utlåtanden, som i utvärderingsberättelsen presenterats med fet stil, senast i slutet av september och vidare till fullmäktige i slutet av oktober.

Lappträsk, 16:e maj 2019

Arto Kujala
ordförande

Jan-Erik Lill-Smeds
vice ordförande

Anni Simola
medlem

Mirja Hovén
medlem

Ilkka Ceder
ersättare